

# ПРИНЦИПЪТ НА ПРОЗРАЧНОСТ СЪГЛАСНО АКТА ЗА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ

Катя Владимирова<sup>1</sup>

**Резюме:** Прозрачността е основен принцип на правото на Европейския съюз. Този принцип има за цел да предоставя информация на хората, като така им дава възможност да участват в процесите на вземане на решения, да изразяват своите мнения и идеи, да се чувстват сигурни и спокойни. В същото време прозрачността създава легитимност в европейските органи, както и предпоставка за носене на отговорност от институциите. Принципет на прозрачност залегна и в Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския

парламент за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект. Чрез него се цели да се създаде прозрачен режим на технологиите за изкуствен интелект, който да позволи на юридическите лица да разработват и внедряват отговорно изкуствен интелект, а на физическите – да разбират дизайна и да го използват безопасно.

**Ключови думи:** изкуствен интелект, принцип на прозрачност, Регламент за ИИ.

На 12 юли 2024 г. беше обнародван Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект,<sup>2</sup>. Приетият регламент има за цел да въведе някои основни принципи и да създаде правила при използването на изкуствения интелект<sup>3</sup>. В съответствие с тези задачи като основен принцип в него залегна прозрачността.

Прозрачността е основен принцип на правото на Европейския съюз<sup>4</sup>. Тя има за цел да предоставя информация на хората, като по този начин им дава възможност да участват в процесите на вземане на решения, да изразяват своите мнения и идеи, да се чувстват сигур-

<sup>1</sup> Главен асистент, д-р, Юридически факултет на Университета за национално и световно стопанство (УНСС), катедра „Частноправни науки“, преподава: облигационно и потребителско право, ел. поща: [katiavla@unwe.bg](mailto:katiavla@unwe.bg)

<sup>2</sup> Костов, Ат. (2024) Изкуственият интелект – новият автор. IUSAUTHOR, [онлайн], [прегледан на 01 септември 2024]. Достъпен на: <https://iusauthor.com/publikacii/479-ai-new-author.html>

<sup>3</sup> Повече за опасностите, перспективите за развитие на ИИ и необходимостта от регламентация виж Neuwirth, J. (2024) *The EU Artificial Intelligence Act Regulating Subliminal AI Systems*. UK: Routledge focus

<sup>4</sup> Така например в член 1 от ДФЕС е посочено, че вземането на решения се осъществява „при възможно най-голямо зачитане на принципа на откритост и възможно най-близко до гражданите“; / също чл. 111, чл.15 от ДФЕС/, Европейски съюз. Достъп до правото на Европейския съюз [онлайн], [прегледан на 02 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/mtv2mefz>

ни и спокойни. В същото време прозрачността създава легитимност в европейските органи и е предпоставка за носене на отговорност от институциите<sup>5</sup>.

В Преамбюла<sup>6</sup> на Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект, в съображение (27) е посочено, че прозрачността „означава, че системите с ИИ се разработват и използват по начин, който позволява подходяща проследимост и разбираемост, като същевременно хората се уведомяват, че комуникират или си взаимодействат със система с ИИ и внедрителите надлежно се информират за способностите и ограниченията на тази система с ИИ, а засегнатите лица – за техните права“.

Прозрачността като принцип е приложима в следните етапи на съществуване на системите за ИИ:

- 1) При разработване на системата за ИИ. На този етап лицата, разработващи система за ИИ, е необходимо да разработят системата така, че същата да позволява подходяща проследимост и разбираемост.
- 2) При използване на системата за ИИ. На този етап потребителите следва да бъдат уведомени по подходящ начин, че комуникират или си взаимодействат със система с ИИ.
- 3) При внедряването на по-ниско ниво на система за ИИ. На тази фаза внедрителите следва да получат достатъчно информация относно възможностите, характеристиките и особеностите на системата за ИИ.

Можем да кажем, че принципът на прозрачност означава достъп до всяка информация, свързана с ИИ, като тази информация следва да бъде предоставена на лесен и разбираем език. Чрез принципа на прозрачност се цели да се създаде прозрачен режим на технологиите за изкуствен интелект, който да позволи на юридическите лица да разработват и внедряват отговорно ИИ, а на физическите лица да разбират дизайна и да го използват безопасно.

Принципът на прозрачност е въведен в Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект, чрез система от задължения за доставчици и внедрители на системи с ИИ. Тези задължения са различни в зависимост от вида на системата за ИИ или модела на ИИ.

С Регламента се въвеждат четири системи с ИИ, като тяхното структуриране е на базата на риска<sup>78</sup>. Колкото рискът от дадена система за ИИ е по-голям за обществото, толкова

<sup>5</sup> Принципът на прозрачност е може би най-широко регламентираният в Закона за ИИ. Въпреки стремежа да се създадат хармонизирани стандарти, абстрактността на понятието „прозрачност“ повдига множество трудности в прилагането в практиката и създаването на стандарти в тази област.

Повече виж. Laux, J, Wachter, S, Mittelstadt, B. (2024) Three pathways for standardisation and ethical disclosure by default under the European union artificial intelligence act, *The Computer Law & Security Review* [online], vol. 53, 1-13 [viewed 31 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/yfkvtut2f>

Baeva, G., Puntshuh, M., & Binder, M. (2023). Power to the standards. Expert consultation on the role of norms and standards in the European regulation of artificial intelligence. *Zentrum für vertrauenswürdige Künstliche Intelligenz*. [online], 1-26 [viewed 31 August 2018]. Available from: <https://tinyurl.com/mpb2jr82>

<sup>6</sup> Официален уебсайт на Европейския съюз. [онлайн], [прегледан на 02 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/3ux6w4yj>

<sup>7</sup> TRAIL [online], [viewed 31 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/5s3vs2zh>

<sup>8</sup> Повече за различните системи виж Gornet, M., Maxwell W. (2024). The European approach to regulating AI through technical standards. *Internet policy review. Journal on internet regulation*. [online], vol. 13 (3) 1-27 [viewed 30 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/42a3n5es>

правилата на Регламента са по-строги. На тази база са налице системи с ИИ, представляващи явна заплаха за хората. Те са забранени изцяло от Регламента.

Системи с ИИ, представляващи висок риск. Това са системи, които има опасност да причинят сериозни вреди на хората и на обществото като цяло. При тях се въвежда строго регулиране и надзор за намаляване на рисковете. Следват т. нар. системи с ограничен риск. Те представляват по-малък риск за обществото. При тях също следва да се спазват определени изисквания, въведени в Регламента, но тези изисквания са с много по-малка строгост от предходните. И последната група системи – според риска, са т. нар. системи с минимален риск. Това са системи, които носят минимални рискове за правата, безопасността или обществените ценности на хората.

Отделно от тези четири групи системи са регламентирани модели с ИИ с общо предназначение (GPAI).

Въз основа на така посочените системи за ИИ или модел на ИИ с общо предназначение (GPAI) можем да групираме изискванията за прозрачност в три основни групи, а именно:

- A. A. Общи правила за прозрачност, приложими за всички системи за ИИ съгласно чл. 50 Регламента.
- B. B. Изисквания за прозрачност на високорискови системи с ИИ (HRAIS).
- C. C. Изисквания за прозрачност на доставчиците на модели с ИИ с общо предназначение (GPAI).

#### **A. Общи правила за прозрачност, приложими за всички системи за ИИ съгласно чл. 50 от Регламента**

С чл. 50 от Регламента се въвеждат общи правила за прозрачност на системите с ИИ. Казваме общи правила за прозрачност, тъй като те се отнасят към всички системи с ИИ, вкл. HRAIS или GPAI. Единственото условие е съответната система да попада в някои от изброените в Регламента случаи. По-конкретно нека да видим кои са изброените в чл. 50 от Регламента случаи и какви правила се прилагат по отношение на тях:

- системи с ИИ в пряко взаимодействие с физически същества. Най-често срещаните системи, попадащи в тази група, са различните видове чатботове. При тези системи доставчикът трябва да информира хората за тяхното взаимодействие със система на ИИ, освен ако по недвусмислен начин това не е ясно за потребителя. Доставчикът е освободен от това задължение, ако системата за ИИ е разрешена от закона и служи за разкриване, предотвратяване или разследване на престъпления. Като в този случай е необходимо да са предвидени гаранции за спазване на правата и свободите на трети лица.
- системи с ИИ, генериращи синтетично съдържание, включително системи с изкуствен интелект с общо предназначение, генериращи синтетично аудио- или видеоизображение, видео или текстово съдържание. Пример за такива системи са Програмата за генериране на текст ChatGPT на OpenAI и генераторите за текст към изображение Stable Diffusion<sup>9</sup> и Dall-E Stable Diffusion<sup>10</sup> и Dall-E<sup>11</sup> и др. При тях е необходимо доставчикът да гарантира, че синтетичните изходи на ИИ са етикетирани в машинно четим формат и могат да бъдат идентифицирани като изкуствено генерирани или манипулирани. Също така доставчикът следва да гарантира, че

<sup>9</sup> CHATBOTAPP [online], [viewed 31 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/2u3nufp5>

<sup>10</sup> OPENART [online], [viewed 31 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/2sh3t2tu>

<sup>11</sup> DALL-E AI [online], [viewed 31 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/2c3suych>

техните технически решения са ефективни, оперативно съвместими, сигурни и надеждни, доколкото това е технически осъществимо. На този етап няма яснота по отношение на това какво се разбира под сигурни, надеждни, технически осъществими. Очаква се ЕК да излезе с насоки, в които да се даде яснота по тези понятия.

Посочените правила не се прилагат при системи с ИИ, използвани за стандартна помощ при редактирането, при системи с ИИ, които не променят съществено въведените от внедрителя входящи данни или семантиката, и при системи с ИИ, които са разрешени по закон за разкриване, предотвратяване, разследване или наказателно преследване на престъпления.

- системи с ИИ за разпознаване на емоции или на системи за биометрично категоризиране<sup>12</sup>. При тях е необходимо доставчиците да информират лицата, че са изложени на въздействието на системата за нейната работа и че обработват лични данни в съответствие с регламенти (ЕС) 2016/679 и (ЕС) 2018/1725 и Директива (ЕС) 2016/680. Изключени от прилагането за прозрачност са системите на ИИ, предвидени за използване в правоприлагането.
- системи с ИИ за генериране или обработка на изображения, аудио- или видеосъдържание, които представляват убедителен фалшификат. Това са придобилите популярност от известно време Deepfakes<sup>13</sup>. Те представляват аудио- или видеосъдържание, предназначено за дезинформирание на обществеността. Обикновено Deepfakes<sup>14</sup> се създават от алгоритми, комбинирани със софтуер за лица, в които се вмъкват изменения без разрешение. По този начин се получава фалшив текст, видео или аудио за човек или събитие, което в действителност не се е случило<sup>15</sup>. Регламентът за изкуствения интелект не забранява Deepfakes, но прави опит да въведе тяхната регулация.

Фирмите, които използват Deepfakes в хода на дейността си, са задължени да разкрият, че съдържанието е изкуствено генерирано или манипулирано. Това има за цел да предотврати дезинформация и да гарантира, че потребителите са наясно с фалшивия характер на съдържанието.

Това задължение не се прилага, когато използването е разрешено за целите на правоприлагането или когато текстът е преминал процес на човешка проверка или редакционен контрол, както и в случаите, когато физическо или юридическо лице носи редакционна отговорност за публикуването на съдържанието

Когато Deepfakes е част от произведение или програма, които имат очевиден творчески, сатиричен, артистичен, художествен или подобен характер, се изисква да бъде съобщено за съществуването на такова генерирано или обработено съдържание по подходящ, ясен и видим начин. Тук следва да отбележим, че липсва яснота относно съдържанието на поня-

<sup>12</sup> Imotion software module [online], [viewed 31 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/2scbvryd>

<sup>13</sup> Rathgeb Ch, Tolosana R, Vera-Rodriguez, R. Busch Ch. (2022) *Handbook of Digital Face. Manipulation and Detection*, Switzerland: Springer 2022 [online]. [viewed 05-10 September 2024]. Available from: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-87664-7>

<sup>14</sup> Повече виж *Buffett institute for global affairs* [online], July 2023, [viewed 31 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/46ahx4es>

<sup>15</sup> Така например през март 2022 г. беше разпространено фалшиво видео на украинския президент Володимир Зеленски, който обявява украинската капитулация, през януари 2024 година медиите по света бяха наводнени от интимни изображения на певицата Тейлър Суифт, които достигнаха до милиони потребители. Въпросните изображения бяха генерирани изцяло от ИИ.

тието „очевиден творчески“, като по този начин се създава предпоставка за по-широко тълкуване и заобикаляне на закона.

- Система на ИИ, която генерира или обработва текст, публикуван с цел информиране на обществеността по въпроси от обществен интерес. При тях следва да се оповестява обстоятелството, че текстът е бил изкуствено генериран или обработен. Изключение от тази група са системите, при които използването е разрешено по закон за разкриване, предотвратяване, разследване или наказателно преследване на престъпления или когато генерираното от ИИ съдържание е преминало през процес на преглед от човек или редакционен контрол и когато физическо или юридическо лице носи редакционна отговорност за публикуването на съдържанието.

Цялата тази информация трябва да бъде представена не по-късно от първоначалното взаимодействие на лицата със системата на ИИ.

## **В. Изисквания за прозрачност на високорискови системи с ИИ (HRAIS)**

Изискванията за прозрачност при високорисковите системи с ИИ се съдържат в чл. 13 от Регламента и засягат доставчиците на такива системи. Прозрачността се проявява в две направления: прозрачност при разработването и гаранция за прозрачност. Прозрачността при разработването означава, че доставчиците на високорискови системи с ИИ трябва да проектират така своята система, че внедрителите да разберат функционирането на системата, „результатите, получени от системата, и да ги използват по подходящ начин“<sup>16</sup>.

Гаранцията за прозрачност означава, че доставчикът на високорискови системи с ИИ (HRAIS) трябва да предостави допълнителна информация на внедрителите „в подходящ цифров или друг формат, които включват кратка, пълна, вярна и ясна информация, която е относима, достъпна и разбираема“ за съответната система. За тази цел внедрителите получават т. нар. инструкции за употреба, които следва да дават информация за „характеристиките, способностите и ограниченията в действието на високорисковата система с ИИ“<sup>17</sup>.

По-конкретно тя трябва да дава информация за нивото на точност, надеждност и киберсигурност, информация относно всички известни и предвидими обстоятелства, свързани с използването на високорисковата система, при целесъобразност – информация относно действието и по отношение на определени групи или лица, евентуални промени в системата, мерките за упражняване на човешки контрол и др.

за прозрачност при високорисковите системи с ИИ се проявява и с разпоредбата на чл. 71 от Регламента, с която се въвежда механизъм за систематична прозрачност, а именно изграждането на „Базата данни на ЕС“ за HRAIS, която трябва да бъде създадена и поддържана от Комисията. Доставчиците на високорискови системи с ИИ ще трябва да регистрират своите системи в базата данни на ЕС, като посочената база данни ще бъде достъпна за обществеността. Разпоредбата на чл. 71 от Регламента ще влезе в сила на 2.8.2026 година.

<sup>16</sup> Чл. 13, т. 1 от Регламента *Европейски съюз. Достъп до правото на Европейския съюз* [онлайн], [прегледан на 02 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/53evce7h>

<sup>17</sup> Чл. 13, т. 2 от Регламента *Европейски съюз. Достъп до правото на Европейския съюз* [онлайн], [прегледан на 02 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/53evce7h>

### С. Изисквания за прозрачност на доставчиците на модели с ИИ с общо предназначение (GPAI).

GPAI представляват модели на изкуствения интелект, включително когато такъв модел е обучен с голямо количество данни, като се използва самонадзор в голям мащаб, който има до голяма степен общ характер и е в състояние компетентно да изпълнява широк набор от отделни задачи, независимо от начина на пускане на модела на пазара, и който може да бъде интегриран в различни системи или приложения надолу по веригата<sup>18</sup>. Можем да кажем, че това са системи, които могат да се използват и адаптират в широк кръг приложения, за които първоначално не са били предназначени<sup>19</sup>. Такива модели са например GPT-4<sup>20</sup>, DALL-E, Google BERT или Midjourney 5.1<sup>21</sup>. Спецификите на GPAI моделите са наложени в Регламента да бъдат предвидени допълнителни изисквания за прозрачност.

Съгласно чл. 53 от Регламента доставчиците на модели на ИИ с общо предназначение следва:

- да изготвят и поддържат техническа информация на модела, включително и информацията относно неговото обучение, изпитване, резултати от неговата оценка.
- да изготвят, актуализират и предоставят информация и документация на доставчиците на системи с ИИ надолу по веригата, които възнамеряват да интегрират модела на GPAI.
- да въведат политика за спазване на авторското право и сродните му права на ЕС.
- да предоставят публично достатъчно подробно съдържание за обучение на модела на GPAI, като се използва формуляр, предоставен от Службата по ИИ към ЕС.

### Принципът на прозрачност в Закона за изкуствения интелект и GDPR<sup>22</sup>

Както посочихме по-горе, принципът на прозрачност е основен за правото на ЕС. При разглеждане на Регламента за ИИ с основание си поставяме въпроса доколко принципа на прозрачност, регламентиран в него си взаимодейства или противоречи с прозрачността, залегнала в **GDPR**<sup>23</sup>.

На пръв поглед не би трябвало двата акта да влизат в някакво противоречие, тъй като те са насочени към различни правни субекти. GDPR е насочен към администраторите на

<sup>18</sup> Виж чл. 2, ал. 63 от Регламент (ЕС) 2024/1689

<sup>19</sup> Повече за GPAI моделите и тяхното определяне виж: Moloney, M., Browneq J. (2024). What's a FLOP? How the AI Act Regulates General Purpose AI Systems. *CEDPO AI and Data Working Group Micro-Insights Series. The Confederation of European Data Protection Organisations*, [online], 1-7, [viewed 05 September 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/59ynhef6>

<sup>20</sup> CHATBOTAPP [online], [viewed 31 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/4jwwhsn4>

<sup>21</sup> MIDJOURNEY [online], [viewed 05 September 2024]. Available from: <https://docs.midjourney.com/docs/model-versions>

<sup>22</sup> Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО *Европейски съюз. Достъп до правото на Европейския съюз* [онлайн], [прегледан на 05 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/bdfj4z6w>

<sup>23</sup> Li, H., Yu, L., & He, W. (2019). The impact of GDPR on global technology development. *Journal of Global Information Technology Management*, [online], vol.22 (1), 1-6 [viewed 05 September 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/4fupkrjc>

данни и субектите, обработващи данни. Съответно това са и субектите, засегнати от приложението на принципа на прозрачност. При Регламента за изкуствения интелект принципът на прозрачност засяга доставчиците, внедрителите и потребителите на системи с изкуствен интелект. Но въпреки различните правни субекти прилагането на принципа повдига някои въпроси.

Така например в чл. 9 от GDPR е забранено на администраторите на данни обработката на „лични данни, разкриващи расов или етнически произход, политически възгледи, религиозни или философски убеждения или членство в синдикални организации, както и обработването на генетични данни, биометрични данни за целите единствено на идентифицирането на физическо лице, данни за здравословното състояние или данни за сексуалния живот или сексуалната ориентация на физическото лице“. Но с Решение на Съда на ЕС по дело дело C-184/20<sup>24</sup>, с предмет преюдициално запитване, отправено от Vilniaus apygardos administracinis teismas (Окръжия административен съд на Вилнюс, Литва) в производството по дело срещу Vyriausioji tarnybinės etikos komisija беше прието, че ако дадена организация може да заключи или извлече данни от специална категория, информацията, подкрепяща това заключение, също трябва да се третира като данни от специална категория. В този смисъл посочените в чл. 9 от GDPR данни обхващат по-широка информация от изброените в Регламента. А именно данни, разкриващи информация, от която да станат известни политическите възгледи на лице, членството му в синдикални организации, сексуалната му ориентация, данни за неговия съпруг, лицето, с което той живее във фактическо съжителство, или неговия партньор, както и за близките или известните лица на декларатора.

В чл.10 от Регламента за ИИ е въведено изрично изключение от посочената в чл. 9 GDPR забрана. В него е посочено, че „за да се гарантира откриване и коригиране на предубеденост във високорисковите системи с ИИ в съответствие с параграф 2, букви е) и ж) от настоящия член, доставчиците на такива системи могат по изключение да обработват специални категории лични данни при спазването на подходящи гаранции за основните права и свободи на физическите лица“<sup>25</sup>.

За да се избегне противоречието, евентуално бихме могли да се позовем на чл. 6, параграф 1 б. Е от GDPR, а именно, че обработването на данни е законосъобразно, когато е „необходимо за целите на легитимните интереси на администратора или на трета страна, освен когато пред такива интереси преимущество имат интересите или основните права и свободи на субекта на данните, които изискват защита на личните данни, по-специално, когато субектът на данните е дете“<sup>26</sup>. Друга възможност е получаването на изрично съгласие от засегнатите лица, но това не винаги е възможно. Би могло да се тълкува също, че чл. 10 от Закона за ИИ представлява изключение от разпоредбата на чл. 9, параграф 2 GDPR.

Съотношението на прозрачност в двата акта се засяга и с разпоредбата на член 35 от GDPR, който изисква извършването на Оценка на въздействието върху защитата на данните (DPIA<sup>27</sup>), когато обработването е вероятно да доведе до висок риск за правата и свободите на физическите лица. В чл. 29, параграф 6 от Регламента за ИИ изрично е предвидено, че потребителите на високорискови системи с ИИ трябва да използват информацията, полу-

<sup>24</sup> Европейски съюз. Достъп до правото на Европейския съюз [онлайн], [прегледан на 05 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/mr3mhw37>

<sup>25</sup> Европейски съюз. Достъп до правото на Европейския съюз [онлайн], [прегледан на 05 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/53evce7h>

<sup>26</sup> Чл. 6 GDPR Европейски съюз. Достъп до правото на Европейския съюз [онлайн], [прегледан на 05 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/bdfj4z6w>

<sup>27</sup> DPIA - оценка на въздействието върху защитата на данните (ОВЗД), Официален сайт на Европейската комисия [онлайн], [прегледан на 05 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/mjrkdfre>

чена от доставчика съгласно член 13 от Регламента за ИИ, за извършване на DPIA. Но доставчиците на системи за ИИ по Регламента за ИИ не винаги биха могли при разработването на системата да преценят, че дадена система носи предвидените в чл. 35 GDPR рискове. Възможно е разработваната система за ИИ да отговаря на изискванията за високорискова система по Регламента за ИИ, но първоначално да не отговаря на изискванията, предвидени в чл. 35 GDPR. Но всъщност не съществува противоречие при прилагането на посочената разпоредба и разпоредбите на Регламента за ИИ. Изискванията за прозрачност на GDPR ще се прилагат в допълнение към задълженията по Регламента за изкуствения интелект. Следователно една и съща система може потенциално да бъде предмет на различни изисквания за управление на риска и класификации съгласно всеки от двата регламента. В този смисъл Регламента за ИИ не изключва последващо DPIA от потребителя.

Последният въпрос, който се повдига във връзка с прилагането на принципа на прозрачност между двата акта, е свързан с изискването към доставчиците в GDPR да прилагат интерфейсни инструменти за човешки надзор и да предприемат мерки за гарантиране на този надзор. В разпоредбата на чл. 22, параграф 1 от GDPR е предвидено, че „Субектът на данните има право да не бъде обект на решение, основаващо се единствено на автоматизирано обработване, включващо профилиране, което поражда правни последици за субекта на данните или по подобен начин го засяга в значителна степен“<sup>28</sup>. В чл. 14 от Закона за ИИ е предвидено подобно изискване за високорисковите системи. Законът за ИИ обаче не определя конкретно кои мерки трябва да бъдат предприети. Посочва се само, че „мерките за контрол трябва да са съразмерни спрямо рисковете, нивото на автономност и контекста на използване на високорисковата система с ИИ“. Не само това, разпоредбата на чл. 14 от Регламента за ИИ води до извода, че е възможно система с ИИ, класифицирана с нисък или минимален риск, да се подчинява само на разпоредбите на GDPR. В този смисъл би следвало да бъдат дадени допълнителни насоки по прилагането на двете разпоредби.

Регламента за ИИ въвежда общата рамка на принципа на прозрачност, който ще бъде прилаган при системите за ИИ. Той не въвежда практическите инструменти, кодексите от практиката и всички други необходими документи за прилагането на принципа на прозрачност. В следващите месеци предстои Службата по ИИ да разработи практическите документи по прилагането на принципа на прозрачността. Предстои компаниите да изградят механизми за гарантиране и спазване на принципа на прозрачност. Не на последно място предстои и практиката по прилагането на Регламента за ИИ да допринесе за тълкуването и прилагането на разпоредбите в живота на хората. Въпреки това можем да кажем, че с въвеждането на принципа на прозрачност в Регламента за ИИ е положена основата за гарантиране на правата на гражданите при разработването и използването на ИИ. Прозрачността е първата стъпка към изграждане на доверие между хората и системите за изкуствен интелект.

## Библиография

Костов, Ат.(2024) Изкуственият интелект -новият автор. *IUSAUTHOR* [онлайн], [прегледан на 01 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/2966j6wp>

Baeva, G., Puntshuh, M., & Binder, M. (2023). *Power to the standards. Expert consultation on the role of norms and standards in the European regulation of artificial intelligence*. Zentrum

<sup>28</sup> Чл. 22 GDPR Европейски съюз. Достъп до правото на Европейския съюз [онлайн], [прегледан на 05 септември 2024]. Достъпен на: <https://tinyurl.com/bdfj4z6w>

für vertrauenswürdige Künstliche Intelligenz. [online], 1-26 [viewed 31 August 2018]. Available from: <https://tinyurl.com/mpb2jr82>

Gornet, M., Maxwell W. (2024). *The European approach to regulating AI through technical standards*. Internet policy review. Journal on internet regulation [online], vol. 13 (3) 1-27 [viewed 30 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/42a3n5es>

Li, H., Yu, L., & He, W. (2019). *The impact of GDPR on global technology development*. Journal of Global Information Technology Management, [online], ], vol.22 (1), 1-6 [viewed 05 September 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/4fupkrjc>

Laux, J, Wachter, S, Mittelstadt, B. (2024) *Three pathways for standardisation and ethical disclosure by default under the European union artificial intelligence act*, The Computer Law & Security Review [online], vol. 53, 1-13 [viewed 31 August 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/yfkvt2f>

Moloney, M., Browneq J. (2024). *What's a FLOP? How the AI Act Regulates General Purpose AI Systems*. CEDPO AI and Data Working Group Micro-Insights Series. The Confederation of European Data Protection Organisations, [online], 1-7, [viewed 05 September 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/59ynhef6>

Neuwirth, J. (2024) *The EU Artificial Intelligence Act Regulating Subliminal AI Systems*. UK: Routledge focus

Rathgeb Ch, Tolosana R, Vera-Rodriguez, R. Busch Ch. (2022) *Handbook of Digital Face. Manipulation and Detection*, Switzerland: Springer 2022 [online], [viewed 05-10 September 2024]. Available from: <https://tinyurl.com/2p83y4te>

# THE PRINCIPLE OF TRANSPARENCY UNDER THE ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACT

Katia Vladimirova<sup>29</sup>

**Abstract:** Transparency is a basic principle of European Union law. It aims to provide information to people, thereby enabling them to participate in decision-making processes, to express their opinions and ideas, to feel secure and at ease. At the same time, transparency creates legitimacy in the European bodies and creates a prerequisite for the institutions to bear responsibility. The principle of transparency is also enshrined in the Regulation (EU)

2024/1689 of the European Parliament establishing harmonized rules on artificial intelligence or the so-called “The AI Act”. It aims to create a transparent regime for AI technologies, enabling legal entities to design and deploy AI responsibly and individuals to understand its design and use it safely.

**Keywords:** AI Act, Artificial Intelligence, principle of transparency.

---

<sup>29</sup> Chief Assist. Dr. Department: Private-Law, Faculty of Law of the University of National and World Economy /UNWE/, teaches Obligation and Consumer Law, email: [katiavla@unwe.bg](mailto:katiavla@unwe.bg)